

УДК 657.37

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.250918.137.234

**Крутова А.С., д.е.н.
Нестеренко О.О., к.е.н.***Харківський державний університет харчування та торгівлі, м. Харків*

Метою статті є визначення місця принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в інтегрованій обліковій системі для забезпечення якості та порівнянності фінансової та нефінансової інформації, яка має розкриватися в інтегрованому звіті. Для запобігання перетворення процесу інтегрованої звітності в суто технічний прийом бухгалтерського обліку, обґрунтовано, що його регулювання має ґрунтуватися на суворо формалізованих принципах, якими зобов'язані керуватися укладачі інтегрованої звітності та працівники, що здійснюють збір та передачу інформації для формування інтегрованого звіту. Методологічний базис обліку поглиблено шляхом удосконалення системи принципів формування інтегрованої звітності, які об'єднано в три групи за спрямованістю та цілями використання: структурні, організаційні та якісні. Дотримання запропонованих принципів інтегрованої звітності дозволить сформулювати систему основних показників, які мають наводитися в інтегрованому звіті, розробити спеціалізовані технологічно-методичні підходи до процесу збору, обробки та перенесення інформації про економічну, соціальну та екологічну діяльність до інтегрованого звіту з урахуванням всіх елементів облікового процесу, який поєднує живу працю, засоби праці та її специфічні предмети.

Ключові слова: якість звітної інформації, принципи бухгалтерського обліку, інтегрована звітність, інтегрована облікова система, фінансова та нефінансова інформація

UDC 657.37

**CONCEPTUAL PRINCIPLES
OF REPORTING INFORMATION QUALITY EVALUATION**

DOI 10.30838/ P.ES.2224.250918.137.234

**Krutova A., Dr. of Econ. Sc.,
Nesterenko O., Ph.D in Economics***Kharkiv State University of Nutrition and Trade, Kharkiv*

The purpose of the article is to identify the place of accounting and financial reporting principles in the accounting system to ensure the quality and comparability of financial and non-financial information that should be disclosed in the integrated reports. In order to prevent the transformation of the integrated reporting process into a purely technical

accounting approach, it is justified that its regulation should be based on strictly formalized principles, which must be guided by the composite reporters and employees who collect and transfer information for integrated reports formation. Methodological basis of accounting deepens on improving of the integrated reporting principles formation system, which are classified into three groups according to the direction and purposes of use: structural, organizational and qualitative. Compliance with proposed integrated reporting principles will enable to formalize key indicators system to be provided in the integrated reports; develop specialized technological and methodical approaches to collecting, processing and transferring information on economic, social and environmental activities; ensure taking into account in integrated reports all elements of the accounting process, which combines living labor, means of labor and its specific subjects.

Keywords: quality of accounting information, accounting principles, integrated reporting, accounting system, financial and non-financial information

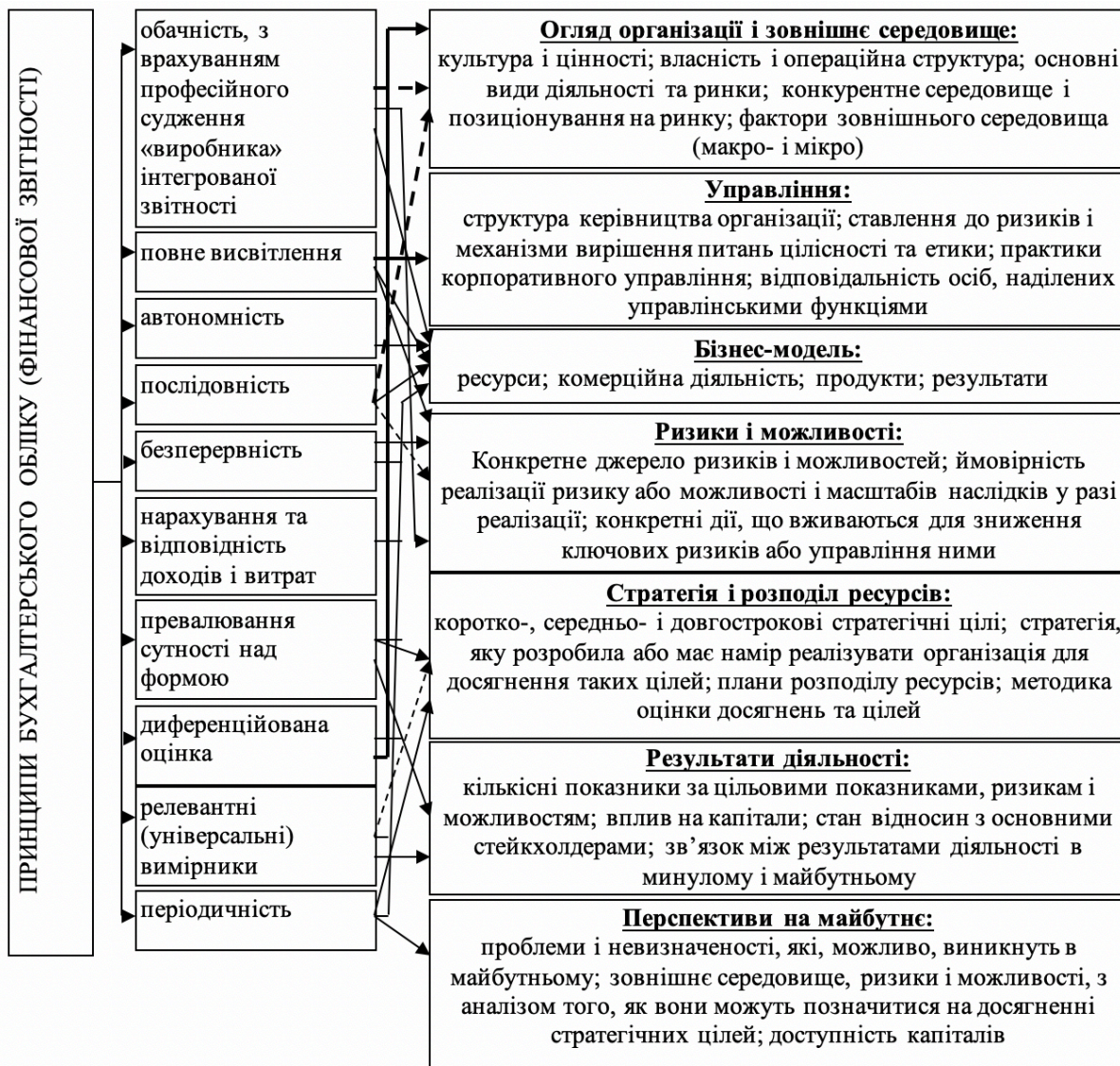
Актуальність проблеми. Для потрапляння до інтегрованого звіту лише якісної інформації та запобігання перетворення процесу інтегрованої звітності в суто технічний прийом бухгалтерського обліку, його регулювання має ґрунтуватися на суворо формалізованих принципах, якими зобов'язані керуватися укладачі інтегрованої звітності та працівники, що здійснюють збір та передачу інформації для формування інтегрованого звіту. Набір цих принципів іманентно повинен носити комплексний характер, що можна пояснити стратегічною метою інтегрованої звітності – забезпечення стійкості бізнесу при різних умовах діяльності суб'єкта господарювання. Оскільки природа господарського середовища підприємства, як внутрішнього, так і зовнішнього, носить, як правило, динамічний характер, інтегрована звітність повинна «реагувати» на всі зміни економічної діяльності підприємства, гнучко і адаптивно «налаштовуватися» на появу нових, удосконалювати діючі та переривати застарілі бізнес-процеси. Наведене обумовлює необхідність внесення розумних коректив в набір принципів інтегрованої звітності, вдосконалення їх складу і змісту для підвищення якості інформації, яка розкривається в інтегрованому звіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ще на початку ХХ ст. видатний обліковець Лев Іванович Гомберг, демонструючи до чого призводить нехтування принципами бухгалтерського обліку, зазначав: «Рахівництво як мистецтво, позбавлене точних наукових принципів, зводиться до ремесла і, представляючи собою лише сумнівні поняття, не дає поживи для розуму бухгалтера: воно стає заняттям для добування

шматка хліба. Службовець втрачає будь-який інтерес до своєї роботи, він перетворюється в друкарську машинку, не віддаючи собі звіту в своїх діях. Шкода, яка може спричинитися через подібну роботу бухгалтера і руйнівний вплив помилкових обставин, які така праця може спричинити за собою, – очевидні» [1, С. 20]. Як зазначає Н.О. Гура, удосконалення окремих положень науки «бухгалтерський облік» слід проводити на основі удосконалення його принципів, аксіом (постулатів) та об'єктів [2]. У 1947 р. Дж.А. Макфарленд та Р.Д. Ейерс в праці «Фундаментальні основи обліку» визначили науку бухгалтерський облік як класифіковане знання щодо його наукових принципів, які були розвинені в результаті навчання та досвіду [3, Р. 94]. Видатний бухгалтер Джузеппе Россі, ще в XVIII ст. зазначав: «... коли ми застосовуємо принципи рахівництва для практичних цілей, ми маємо справу з мистецтвом, дуже важливим і незамінним для завідувачів господарствами, так як воно направляє їх до найбільш досконалого досягнення господарських цілей» [4, С. 94]. Таким чином, незважаючи на те, що принципи бухгалтерського обліку завжди широко обговорювалися у наукових колах, подальших досліджень потребує визначення їх місця в обліковій системі для забезпечення якості та порівнянності фінансової та нефінансової інформації, яка має розкриватися в інтегрованому звіті, що і визначено метою даної статті.

Виклад основних матеріалів дослідження. Як зазначає О.В. Харламова: принципи бухгалтерського обліку (фінансової звітності) – це «сито», крізь яке слід просіювати всі трансакції в бухгалтерському обліку, щоб до звітності потрапила саме та інформація, яка відповідає цим принципам [5, С. 34]. Відповідно до цього трактування, потребують обґрунтування нормативно-затверджені принципи бухгалтерського обліку, яких необхідно дотримуватися в інтегрованій звітності, щоб до інтегрованого звіту потрапила лише релевантна й корисна інформація. Окремі принципи бухгалтерського обліку (фінансової звітності), закріплені в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» №996-XIV, мають застосовуватися в інтегрованій звітності без модифікації. Разом з тим, певні принципи мають відношення лише до фінансових показників, тобто економічної складової інтегрованої звітності. Тому вони мають застосовуватися з певною адаптацією для забезпечення задоволення потреб зацікавлених користувачів у нефінансовій інформації інтегрованих звітів. З урахуванням вищенаведеного механізм використання принципів

бухгалтерського обліку (фінансової звітності) в процесі інтегрованої звітності наведено на рисунку 1.

*Рис. 1. Механізм використання принципів бухгалтерського обліку (фінансової звітності) в процесі інтегрованої звітності
Джерело: розроблено авторами*

Охарактеризуємо зміст основних принципів бухгалтерського обліку, які є базовими для складання будь-якої звітності, де містяться вартісні показники, по відношенню до інтегрованої звітності. Відповідно до змін, внесених до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р., деякі принципи, зокрема обачності, історичної (фактичної) собівартості та періодичності виключені як обов'язкові при веденні бухгалтерського обліку та формуванні фінансової звітності. Проте, вважаємо за необхідне дослідити їх вплив при формуванні інтегрованої звітності. Так, при формуванні інформації в

системі інтегрованої звітності потребує адаптації застосування принципу обачності, який передбачає обережність в оцінюванні активів і доходів з метою недопущення їх завищення та заниження вартості зобов'язань та витрат.

Обачність зумовлена невизначеністю, що супроводжує діяльність підприємства. Тому за твердженням Л.В. Гнилицької саме цей принцип виступає підґрунтям визнання підприємницьких ризиків, породжених такою невизначеністю в системі бухгалтерського обліку [6]. Відповідно до концепції інтегрованої звітності наведення інформації про ризики діяльності є обов'язковою складовою інтегрованої звітності, й відповідно до принципу обачності, навіть, коли вірогідність того чи іншого ризику надзвичайно незначна, інформація про них повинна бути наведена в звіті. Тому з метою дотримання принципу обачності інформацію, що наводиться в цих блоках необхідно наповнювати варіативно, з оприлюдненням шкали відхилень та аргументуванням умов, які призвели до їх виникнення.

Наступний принцип, а саме повного висвітлення, також стосується інтегрованої звітності опосередковано, а саме в частині фінансової звітності, деякі показники якої теж повинні розкриватися в інтегрованому звіті, оскільки саме в фінансовій звітності розкривається вся інформація про наслідки господарської діяльності (господарських операцій, подій), які здатні вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Цілком слушно стосовно цього принципу зазначається: «...принцип повного висвітлення має сенс тільки стосовно фактичних подій, за якими бухгалтер у змозі надати відносно повну інформацію у рамках фінансової звітності або приміток до неї. У частині ж надання повної інформації про потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі, цей принцип взагалі суперечить здоровому глузду. По-перше, як та чи інша інформація вплине на рішення, що приймається на її основі, залежить не тільки від її «виробника», а й від рівня компетенції та цілей самого користувача. По-друге, ніхто не може передбачити усіх наслідків господарських подій, бо життя завжди є більш багатогранним ніж ми сподіваємося і жоден прогноз не має 100% вірогідності» [7, С. 58]. Особливо це відчутно в сучасних складних політико-економічних умовах господарювання в східних регіонах України. В інтегрованому звіті групи СКМ (Систем Кепітал Менеджмент – найбільшої фінансово-промислової групи

України) за 2014 рік у вступному слові керівників зазначено: «...значна частина активів Групи СКМ опинилася безпосередньо в зоні військових дій у Донецькій і Луганській областях. Це призвело не тільки до втрат від нескінченних руйнувань, вимушеної зупинки підприємств, а й до значних витрат на виконання ремонтних робіт, відновлення пошкодженої інфраструктури й порушених господарських зв'язків між підприємствами» [7, С. 2-3]. Ця ситуація на пряму підтверджує тезу, що не можливо передбачити усіх наслідків деяких господарських подій та забезпечити їх повне висвітлення.

Принцип автономності запозичений теорією бухгалтерського обліку із цивільного права. Ідея цього принципу полягає в тому, щоб підкреслити та відобразити в бухгалтерському обліку юридичну самостійність підприємства як суб'єкта господарських відносин і, відповідно, суб'єкта бухгалтерського обліку від осіб, які є його учасниками (засновниками) [9]. Цей принцип сприяє досягненню чіткого визначення сфери підзвітності, тобто господарська діяльність пов'язується з конкретним суб'єктом господарювання. Цього принципу необхідно дотримуватися при розкритті інформації про фінансові показники діяльності, в частині обсягу доходу, ключових виробничих показників, розміру капіталів в розрізі їх видів тощо. Справедливим є твердження С.Ф. Голова, який вважає, що «не слід ототожнювати сферу підзвітності лише з юридичною особою» [10, С. 419]. Крім того, в інтегрованому звіті може наводитися інформація, яка може зацікавити стейкхолдерів та пов'язана саме з діяльністю власників суб'єктів господарювання, яка не має прямого відношення до суб'єкта звітування, але, наприклад, направлена на досягнення цілей сталого розвитку (придбання еко-автомобіля, благодійність, захист біорізноманіття тощо). Таким чином, принцип автономності дозволяє виявити межі суб'єкта господарювання, який складає інтегрований звіт: територію, активи, пасиви, економічні зв'язки тощо, та має дотримуватися при наведенні інформації про фінансові показники діяльності, проте може нівелюватися при розкритті нефінансової інформації.

Принцип послідовності – це постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Цей принцип на пряму стосується інтегрованої звітності, оскільки процес формування інтегрованого звіту є достатньо складним та практично не відпрацьованим на вітчизняних суб'єктах господарювання з

методологічної, методичної і технічної точок зору. В інтегрованому звіті повинна наводитися не лише статичні числові дані, а обліково-аналітична інформація, яка генерується внаслідок інтегрованого мислення, має цінність для стейкхолдерів і розкриває взаємозв'язок фінансових та нефінансових показників. В обліковій політиці мають розкриватися принципи, правила, методи та процедури ведення інтегрованого обліку та інтегрованої звітності з метою збору, опрацювання та перенесення фінансових та нефінансових показників до інтегрованого звіту суб'єкта господарювання. Основною метою складання інтегрованого звіту є надання обґрунтованої та достовірної інформації постачальникам фінансового капіталу про те, яким чином підприємство створює вартість протягом тривалого часу. Тому будь-які зміни в обліковій політиці є небажаними, оскільки вони спричиняють ризик порушення порівнянності результатів діяльності підприємства за звітними періодами.

Принцип безперервності діяльності набуває особливої актуальності при досягненні суб'єктом господарювання цілей сталого розвитку, які направлені на безперервне покращення соціальних, екологічних та економічних показників діяльності як окремого підприємства, так і держави та світу в цілому. При формуванні інтегрованого звіту цей принцип є обов'язковим до застосування, оскільки відповідно до МСІЗ в звіті має розкриватися інформація про: короткострокові, середньострокові та довгострокові стратегічні цілі організації; стратегія, яку розробила або має намір реалізувати організація для досягнення таких стратегічних цілей; плани розподілу ресурсів, які підготувала або має намір використовувати організація для реалізації своєї стратегії; як вона буде оцінювати досягнення і цільові результати в короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періодах, а також дані про перспективи майбутньої діяльності [11]. Потреба в відображенні прогностичної інформації як обов'язкового елементу інтегрованої звітності безпосередньо пов'язана з дотриманням принципу безперервності діяльності.

Щодо періоду безперервної діяльності в українському стандарті припускається, що підприємство функціонуватиме «вічно» [12]. У п. 4.1. Концептуальної основи фінансової звітності безперервність трактується як припущення безперервної діяльності в осяжному майбутньому, і в п. 26 Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 період

припущення щодо безперервності окреслений як щонайменше 12 місяців з кінця звітної періоду [13]. Постачальникам фінансового капіталу, як правило, потрібний більший обсяг інформації, ніж розкритий у фінансовій звітності підприємств. Мова йде в першу чергу стосовно інформації про суттєві ризики припинення діяльності у майбутньому. Наявність такої інформації в інтегрованому звіті сприятиме підвищенню її якості, зокрема з позицій прогнозування рівня нестабільності компанії і дотримання принципу безперервності діяльності.

Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат надає можливість визначати фінансовий результат діяльності підприємства на основі уніфікованого підходу до включення доходів та витрат до звітної періоду. У цілому, принцип забезпечує об'єктивність інформації, яка формується в інтегрованій звітності в частині фінансових показників, але за умови діяльності підприємства в звичайних умовах. Проте якщо суб'єкт господарювання постраждав від надзвичайних ситуацій різного характеру, або ж його діяльність стала причиною надзвичайних ситуацій, даний принцип бухгалтерського обліку діє лише в частині нарахування [14]. Фактично це означає, що принцип може застосовуватися в інтегрованій звітності виключно при звичайних умовах господарської діяльності підприємства, а в умовах притаманних Україні кризових соціально-політичних та економічних явищ такий принцип буде навпаки створювати підстави перекручень в інтегрованій звітності.

Принцип превалювання сутності над формою означає, що господарські операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми. Цей принцип в процесі інтегрованої звітності є визначальним, особливо в процесі розмежування складових капіталів (інтелектуальний чи людський? виробничий чи фінансовий?), економічному та юридичному трактуванні соціальної та екологічної складових та розкритті інформації про них в інтегрованому звіті.

Принцип історичної (фактичної) собівартості, відповідно до якого пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво та придбання, фактично в інтегрованій звітності може бути застосований при оцінці елементів виробничого капіталу, проте досить складно пристосований для використання при оцінці екологічних чи соціальних показників, розміру інтелектуального чи людського капіталу. В інтегрованому звіті має наводитися інформація, про те, яким чином організація створює вартість на протязі тривалого часу, тобто метою

отримання інтегрованих звітних даних є діагностика (оцінювання) вартості бізнесу. У цьому випадку постачальника фінансового капіталу (інвестора) цікавить інформація про реальну, а не історичну вартість активів та зобов'язань, оцінених за ринковою (справедливою) вартістю. На думку Л. В. Гнилицької, з метою використання облікової інформації в системі інтегрованої звітності доцільно принцип історичної вартості замінити принципом гнучкості в оцінюванні, що передбачає залежність вибору оцінки від мети та потреб користувача звітних даних [6]. С.Ф. Голов, в свою чергу, відмічає, що в системі глобального обліку вибір оцінки має залежати від мети та потреб користувача й має визначатися як принцип релевантності оцінки [10, С. 423]. Таким чином, принцип історичної (фактичної) собівартості порушує вимогу щодо подання в інтегрованій звітності прогнозних та ймовірних показників, які є обов'язковим елементом інтегрованого звіту.

Прогнозні показники забезпечують прийняття стратегічних рішень і як зазначають професори Е. Хендріксен та М. Ван Бреда цінність активу для підприємства може змінюватись в часі, протягом тривалого проміжку часу вона може втрачати значення як міра вартості ресурсів підприємства, як оцінка потенціалу чи як поточна ринкова ціна активу [15, С. 310]. Особливо ця теза актуальна в сучасних умовах діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, що пов'язано з нестабільністю валютних курсів та складною економіко-політичною ситуацією в Україні. Тому для оцінювання елементів інтегрованого звіту пропонуємо використовувати принцип диференційованої оцінки в розрізі економічних, соціальних та екологічних показників. Методика диференційованої оцінки для кожної складової інтегрованого звіту має бути розкрита в обліковій політиці суб'єкта господарювання.

Принцип єдиного грошового вимірника в інтегрованій звітності не використовується, оскільки показники в ній наводяться як в грошових (монетизованих) вимірниках так і в натуральних чи трудових (при розкритті інформації про екологічні показники, природоохоронну діяльність, моральний дух працівників, культуру, етичні принципи та цінності тощо). Крім того, окремі показники діяльності можуть наводитися і в іноземній валюті для залучення іноземних постачальників фінансового капіталу. Тому, при розкритті різних показників інтегрованого звіту має застосовуватися принцип релевантних вимірників.

Зміст принципу періодичності полягає в можливості розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання звітності. В інтегрованій звітності його дотримання є обов'язковим, оскільки дозволяє навести інформацію про створення вартості в короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах, розкрити релевантну інформацію про результати діяльності за звітний період та порівнювати її за попередні періоди для визначення позитивних чи негативних тенденцій в досягненні основних цілей господарювання.

Таким чином, дотримання в інтегрованій звітності основних нормативно-затверджених принципів бухгалтерського обліку певною мірою забезпечить включення до інтегрованого звіту лише релевантної й корисної інформації. Разом з тим, МСІЗ значно розширює перелік вихідних принципів, які мають бути покладені в основу підготовки інтегрованої звітності та чітко визначає засади, на яких має будуватися зміст інтегрованого звіту і які будуть впливати на форму подання інформації в розрізі економічних, соціальних та екологічних складових. До основних принципів підготовки Інтегрованого звіту відповідно до підходу, запропонованого Міжнародним комітетом з інтегрованої звітності, належать наступні: стратегічний фокус і орієнтація на майбутнє; зв'язаність інформації; взаємодія з зацікавленими сторонами; суттєвість; стислість; достовірність та повнота; постійність та порівнянність [11]. Крім того, прагнення України до вступу в ЄС та прийняття Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом актуалізують принципи вільної ринкової економіки серед яких: верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією та сприяння сталому розвитку визначено основою посилення відносин, що вимагає модифікації теоретичного базису інтегрованої звітності в частині основних принципів та положень.

Дослідження нормативної бази та практики застосування наведених у МСІЗ принципів дозволило дійти висновку про доцільність їх систематизації шляхом об'єднання в три групи за спрямованістю та цілями використання: структурні, організаційні та якісні. Така систематизація дозволить, по-перше, глибше зрозуміти природу кожного з принципів, і, по-друге, стане теоретичним базисом побудови ієрархічної системи принципів інтегрованої звітності.

В розробленій ієрархічній системі принципів інтегрованої звітності перша група принципів прямо впливає на структуру інтегрованого звіту

та об'єднує вихідні положення, яких необхідно дотримуватися при визначенні його змісту. Вважаємо, що в стандарті не повною мірою враховані всі складові елементи інтегрованого звіту, й виділено лише принципи, які стосуються стратегії та взаємодії з зацікавленими користувачами, в той же час, поза увагою залишилися інші обов'язкові елементи бізнес-моделі, а саме: капітал, вартість, ризики та соціо-екологічні показники. Дотримання запропонованих принципів інтегрованої звітності, а саме: розмежування капіталу; вартісний підхід; моніторинг і контроль ризиків; екологізація та соціогармонія дозволить сформувати систему основних показників, які мають наводитися в інтегрованому звіті та розробити організаційно-методичні механізми збору та розкриття інформації про них.

Організація процесу інтегрованої звітності вимагає від суб'єктів господарювання розробки спеціалізованих технологічно-методичних підходів до процесу передачі, збору, обробки та перенесення інформації про економічну, соціальну та екологічну діяльність до інтегрованого звіту, що потребує врахування спеціалізованих організаційних принципів. Цілком зрозуміло, що використання лише принципів збору інформації для інтегрованого звіту (зв'язаності інформації, постійності та порівнянності) не здатне адекватно забезпечити інтегрований процес. Тому доцільно дотримуватися організаційних принципів інтегрованої звітності, що охоплюють весь обліковий процес, у якому поєднуються жива праця працівників (принципи центроорієнтованості та реагування), засоби праці (принцип інформаціології) й специфічні предмети праці (принцип колації).

Інформація, яка наводиться в інтегрованих звітах, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації, ступінь корисності інформації, що містить інтегрований звіт визначають якісні принципи інтегрованої звітності, які запропоновано доповнити принципами відкритості, зрозумілості та темпоральності.

Висновки. Побудована ієрархічна система принципів інтегрованої звітності дозволить сформувати систему основних показників, які мають наводитися в інтегрованому звіті, розробити спеціалізовані технологічно-методичні підходи до процесу збору, обробки та перенесення інформації про економічну, соціальну та екологічну діяльність до інтегрованого

звіту з урахуванням всіх елементів облікового процесу, який поєднує живу працю, засоби праці та її специфічні предмети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гомберг Л. И. Счетоводство и его научная система. Бюллетень Московского общества бухгалтеров. 1909. №4. С. 20.
2. Гура Н. О. Бухгалтерський облік як наука, його принципи, предмет і об'єкти. Бухгалтерський облік у системі економічних наук. 2007. № 6. С. 3–8.
3. Macfarland G. A., Ayars R. D. Accounting fundamentals. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1947. 759 p.
4. Счетоводство, 1895. С. 94.
5. Харламова О. В. Фінансова звітність за міжнародними стандартами: методологія формування та практика імплементації в Україні: монографія. Харків: Лідер, 2015. 372 с.
6. Гнилицька Л. В. Сучасні підходи до квінтесенції публічної звітності підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. Вип. 1 (34). С. 48–65.
7. Крутова А. С. Облік в системі електронної комерції : монографія. Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Х., 2010. 395 с.
8. Інтегрований звіт ДТЕК 2014. 172 с.
9. Безверхий К. Принципи бухгалтерського обліку та їх вплив на обліково-звітну інформацію підприємства. Галицький економічний вісник. 2012. №6(39). С.76–92.
10. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. К. : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
11. Международный стандарт интегрированной отчетности [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://integratedreporting.org>.
12. Гринчишин Я. Принцип безперервності в Україні: порівняння з міжнародними стандартами. Бухгалтерський облік і аудит. №11. 2013. С. 3–8.
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
14. Грицишен Д. О. Модифікація принципів бухгалтерського обліку в контексті положень сталого розвитку промислових підприємств. Економічний простір. 2015. № 100. С. 108–124.
15. Хендриксен Е. С. Теория бухгалтерського учета ; пер. с англ. ; под ред. проф. Я.В. Соколова. М.: Финансы и статистика, 2000. 576 с.